

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет **педагогічний**

Кафедра **соціальної педагогіки та соціальної роботи**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна робота в пенітенціарних установах

Освітня програма **Соціальна робота**

Спеціальність **231 Соціальна робота**

Галузь знань **23 Соціальна робота**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціальна робота в пенітенціарних установах
Викладач (-і)	Комар І.В.
Контактний телефон викладача	0975276171
Е-mail викладача	iryna.komar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	Очні консультації: понеділок 13.30 – 15.00. Онлайн консультації: створені групи у вайбері, (за потребою студента).
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Соціальна робота в пенітенціарних установах» вивчається студентами спеціальності 231 «Соціальна робота», освітньої програми «Соціальна робота» на третьому курсі (II семестр).</p> <p>Дисципліна спрямована на ознайомлення студентів з понятійно-категоріальним апаратом навчальної дисципліни; ознайомлення із установами пенітенціарної системи України; вивчення та аналіз змісту організаційно-адміністративного аспекту діяльності пенітенціарної системи України; вивчення теоретичних засад та особливостей реалізації соціальної роботи в пенітенціарній системі України; з'ясування особливостей застосування соціальних технологій на різних ділянках установ виконання покарань; аналіз і узагальнення досвіду соціальної роботи з різними категоріями засуджених.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
Вивчення теоретичних основ організаційно-адміністративної роботи, особливостей здійснення і відбування покарань в установах пенітенціарної системи України, вивчення теоретичних засад та особливостей реалізації соціальної роботи в пенітенціарній системі України.	
4. Компетентності	
Дисципліна спрямована на формування:	

загальних компетентностей (здатності розробляти та управляти проектами, здатність до міжособистісної комунікативно-мовленнєвої взаємодії та роботи в групі, команді, здатність виявляти ініціативу та ін.); спеціальних фахових предметних компетентностей (здатність до виявлення соціально значущих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення, здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи, здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг, здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій, здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність, здатність до узагальнення результатів власних наукових досліджень та їх оприлюднення у формі наукових звітів (тез, доповідей).

5. Результати навчання

В процесі вивчення дисципліни студенти повинні

Знати:

- основні закономірності, принципи та особливості педагогічного процесу в установах виконання покарань;
- прийоми, методи, форми та засоби виховної роботи в установах виконання покарань;
- характеристику основних напрямків виховної роботи з засудженими;
- особливості виховної роботи з різними категоріями засуджених.

Уміти:

- розв'язувати різноманітні педагогічні ситуації, які можуть виникнути в процесі взаємодії з засудженими;
- раціонально та гнучко застосовувати необхідні методи, засоби та форми педагогічного впливу залежно від індивідуальних особливостей засудженого;
- організовувати взаємодію з іншими відділами та службами установи виконання покарань, представниками громадськості, родичами засуджених для забезпечення більш якісного педагогічного впливу на засуджених та подальшої їх ресоціалізації.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
Шостий	Соціальна робота	Третій	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	---------------	------------	---------------	-------------	------------------

Модуль 1. Теоретичні та методологічні основи соціальної роботи в пенітенціарних установах

Тема 1. Пенітенціарна педагогіка та	Лекція – бесіда. Інтерактивне	Основи пенітенціарної педагогіки і психології	Опрацювання лекційного матеріалу та	5	2 тижні
-------------------------------------	-------------------------------	---	-------------------------------------	---	---------

психологія як методологічна основа соціальної роботи в ПУ.	практичне заняття, робота в групах	навчальний посібник / [Замула С. Ю., Костенко В. А., Мандра В. І., Падалець Б. В. Скоков С. І.] Під ред. Синьова В. М. – Біла Церква : 2003. – 101 с.	Підготовка практичного завдання, створення презентації (2-4 години)		
Тема 2. Поняття, особливості, закономірності та принципи педагогічного процесу в кримінально-виконавчих установах	Лекція (лекція-діалог), семінарське заняття	Ягунов Д. В., Прус В. М. Пенітенціарна система України / В. М. Прус, Д. В. Ягунов. – Одеса : Вид-во „Фенікс”, 2006. – 252 с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)	5	два тижні
Тема 3. Основні засоби виправлення та ресоціалізації засуджених	Лекція (лекція–прес-конференція), інтерактивне практичне заняття	Основи пенітенціарної педагогіки і психології : навчальний посібник / [Замула С. Ю., Костенко В. А., Мандра В. І., Падалець Б. В. Скоков С. І.] Під ред. Синьова В. М. – Біла Церква : 2003. – 101 с.	Опрацювання лекційного матеріалу та Підготовка до практичного заняття (2-4 години)	5	два тижні
Тема 4. Методи вивчення та впливу на особистість засудженого	Лекція – діалог Семінарське заняття	Пташинський О. Б. Пенітенціарна система України : монографія / О. Б. Пташинський; НАН України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2004. – 204 с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)	5	два тижні
Тема 5. Основні завдання, форми та напрямки	Лекція проблемного характеру;	Основи пенітенціарної педагогіки і психології :	Опрацювання лекційного матеріалу та Підготовка до	5	два тижні

соціально-виховної роботи із засудженими	практичне заняття з елементами і дискусії.	навчальний посібник / [Замула С. Ю., Костенко В. А., Мандра В. І., Падалець Б. В. Скоков С. І.] Під ред. Синьова В. М. – Біла Церква : 2003. – 101 с.	практичного заняття, підбір питань дискусійного характеру (2-4 години)		
Модуль 2. Організація виховної роботи з різними категоріями засуджених					
Тема 6. Особливості процесу виховання неповнолітніх засуджених	Лекція з елементами конференції Практичне заняття	Бандурка О. М. Проблеми соціальної адаптації неповнолітніх, звільнених з виховно-трудова колоній / О. М. Бандурка, В. М. Трубников, А. О. Яровий. – Х. : Видавництво НУВС, 2003. – 260 с.	Опрацювання лекційного матеріалу та Підготовка до практичного заняття (2-4 години)	5	2 тижні
Тема 7. Особливості процесу виховання засуджених жінок	Лекція проблемного характеру Практичне заняття	Ветошкин С. А. Проблемы теории и практики пенитенциарной педагогики / С. А. Ветошкин // Педагогика. – 2003. – № 4. – С. 36 – 41. Демченко А. Особливості виховного процесу із засудженими дівчатами / А. Демченко // Соціальна політика і соціальна робота. – 2002. – № 1 (21). – С. 84 – 86.	Опрацювання лекційного матеріалу та Підготовка до практичного заняття (2-4 години)	5	2 тижні
Тема 8. Основні напрямки та форми загальноосвітнього і	Лекція Семинарське заняття	Інновації в роботі з ресоціалізації неповнолітніх, засуджених до	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових	5	два тижні

професійно-технічного навчання засуджених до позбавлення волі.		покарань, не пов'язаних з позбавленням волі : метод. матеріали / За заг. ред. В. П. Лютого. – К.: 2005. – 104 с.	завдань семінару (2-4 години)		
Тема 9. Організація процесу самовиховання засуджених	Лекція (прес-конференція), інтерактивне практичне заняття	Пташинський О. Б. Пенітенціарна система України : монографія / О. Б. Пташинський; НАН України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2004. – 204 с.	Опрацювання лекційного матеріалу та Підготовка до практичного заняття, створення презентації (2-4 години)	5	два тижні
Тема 10. Планування соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі	Лекція – діалог Семінарське заняття	Методичні рекомендації для працівників центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо роботи з молоддю, яка звільнилася з місць позбавлення волі : методичні рекомендації / За ред. О. І. Пилипенка. – К. : Держсоцслужба, 2006. – 112с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)	5	два тижні
Тема 11. Оцінка ступеня виправлення засуджених до позбавлення волі	Лекція (прес-конференція), інтерактивне практичне заняття	Інновації в роботі з ресоціалізації неповнолітніх, засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі : метод. матеріали / За заг. ред. В. П. Лютого. – К.:	Опрацювання лекційного матеріалу та Підготовка до практичного заняття, підбір питань дискусійного характеру (2-4 години)	5	два тижні

		2005. – 104 с.			
Тема 12. Особливості організації роботи школи підготовки до звільнення	Лекція Семинарське заняття	Бандурка О. М. Проблеми соціальної адаптації неповнолітніх, звільнених з виховно-трудова колоній / О. М. Бандурка, В. М. Трубников, А. О. Яровий. – Х. : Видавництво НУВС, 2003. – 260 с.	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару (2-4 години)	5	два тижні
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		Вид контролю – іспит. Максимальна оцінка – 100 балів, з них – 50 балів за написання письмового екзамену та 50 балів – за практичні заняття (25 балів за поточне оцінювання, 20 балів – за контрольну роботу та 5 балів – самостійну роботу).			
Семинарські заняття		Максимальна оцінка - 50 балів			
Умови допуску до підсумкового контролю		Виконання 50 % завдань			
8. Політика курсу					
Неприпустимі плагіат та списування. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання письмових завдань з теми. Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (на платформі дистанційного навчання) і тільки тоді буде допущений до складання іспиту. Обов'язковим є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.					
9. Рекомендована література					
Бандурка О. М. Проблеми соціальної адаптації неповнолітніх, звільнених з виховно-трудова колоній / О. М. Бандурка, В. М. Трубников, А. О. Яровий. – Х. : Видавництво НУВС, 2003. – 260 с. Бархаленко Є. В. Психолого-педагогічні аспекти вдосконалення процесу виховання неповнолітніх засуджених / Є. В. Бархаленко // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 2000. – № 5. – С. 183 – 186. Беца О. Громадська підтримка пенітенціарної реформи в Україні / О. Беца // Соціальна політика і соціальна робота. – 2002. – № 1. – С. 19 – 31. Богатирьов І. Г. Державна кримінально-виконавча служба України: історія та сучасність / І. Г. Богатирьов, О. І. Богатирьова; Дніпропетровський держ. ун-т внутрішніх справ. – Д. : Ліра, 2007. – 352 с. Брызгалова С. И. Введение в научно-педагогическое исследование : учебное пособие / С. И. Брызгалова – Калининград: Изд-во КГУ, 2003. – 151 с. Васильківська І. П. Кримінологічні аспекти сімейного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 „Кримінальне право та кримінологія” / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2001. – 19 с. Ветошкин С. А. Проблемы теории и практики пенитенциарной педагогики / С. А. Ветошкин // Педагогика. – 2003. – № 4. – С. 36 – 41.					

Демченко А. Особливості виховного процесу із засудженими дівчатами / А. Демченко // Соціальна політика і соціальна робота. – 2002. – № 1 (21). – С. 84 – 86.

Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навчальний посібник для ВНЗ / Л. М. Завацька. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2008. – 240 с.

Інновації в роботі з ресоціалізації неповнолітніх, засуджених до покарань, не пов’язаних з позбавленням волі : метод. матеріали / За заг. ред. В. П. Лютого. – К.: Державна соціальна служба для сім’ї, дітей та молоді, 2005. – 104 с.

Калюжний Р. А., Сергеев І. С. Актуальні засади побудови пенітенціарної доктрини та пенітенціарної політики / Р. А. Калюжний, І. С. Сергеев // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 2000. – № 5. – С. 6 – 10.

Ковчина І. М. Підготовка студентів до соціально-правового захисту особистості: навч.-метод. посіб. / І. М. Ковчина; Національний пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : НПУ, 2005. – 195 с.

Кримінальний кодекс України. – Х. : ТОВ „Одіссей”, 2008. – 288 с.

Кримінально-виконавчий кодекс України. – Х. : ПП „ІГВІНГ”, 2007. – 96 с.

Кримінально-процесуальний кодекс України. – Х. : Інформаційно-правовий центр „Ксилон”, 2009. – 187 с.

Кримінальний кодекс України. – Х. : ТОВ „Одіссей”, 2008. – 288 с.

Кримінально-виконавчий кодекс України. – Х. : ПП „ІГВІНГ”, 2007. – 96 с.

Кримінально-процесуальний кодекс України. – Х. : Інформаційно-правовий центр „Ксилон”, 2009. – 187 с.

Методичний посібник по роботі з дітьми, які тимчасово перебувають в спеціальних закладах / Т. П. Кравчук, Б. П. Лазаренко, Т. П. Кравир. – К. : Приймальник-розподільник для неповнолітніх головного управління МВС України в м. Києві; Інститут соціальної та політичної психології АПН України, 2003. – 209 с.

Методичні рекомендації для працівників центрів соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді щодо роботи з молоддю, яка звільнилася з місць позбавлення волі : методичні рекомендації / За ред. О. І. Пилипенка. – К. : Держсоцслужба, 2006. – 112с.

Міщик Л. І. Соціально-педагогічні та педагогічні проблеми дезадаптації дітей і підлітків : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Міщик, З. Г. Білоусова; Запорізький держ. ун-т. – Запоріжжя : ЗДУ, 2003. – 108 с.

Неживець О. М., Жук Л. А., Жук І. Л. Ресоціалізація засуджених та осіб, звільнених з місць позбавлення волі : монографія / О. М. Неживець, Л. А. Жук, І. Л. Жук. – К. : Кондор, 2009. – 222 с.

Основи пенітенціарної педагогіки і психології : навчальний посібник / [Замула С. Ю., Костенко В. А., Мандра В. І., Падалець Б. В. Скоков С. І.] Під ред. Синьова В. М. – Біла Церква : ДДУПВП, Білоцерківське училище професійної підготовки працівників кримінально-виконавчої системи, 2003. – 101 с.

Основы социальной работы : учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / [Н. Ф. Басов, В. М. Басова, О. Н. Бессонова, С. В. Бойцова и др.] – М. : Издательский центр „Академия”, 2007. – 288 с.

Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / С. С. Пальчевський. – К. : Кондор, 2005. – 560 с.

Парфанович І. Стан організації виховної роботи з умовно засудженими неповнолітніми в сучасних умовах / І. Парфанович // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. – 2002. – № 10. – С. 9 – 14.

Пихтіна Н. П. Профілактика та соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки : навчально-методичний посібник 324/ Н. П. Пихтіна, Р. Г. Новгородський; Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2007. – 239 с.

Подласый И. П. Педагогика. Новый курс : Учебник для студ. пед. вузов: В 2 кн. / И. П. Подласый. – М. : Гуманит изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 576 с.

Попов М. А. Генезис проблеми відхилень у поведінці неповнолітніх у історії педагогічної

думки : навчальний посібник / М. А. Попоа; Слов'янський держ. пед. ун-т. – Слов'янськ : СДПУ, 2008. – 103 с.

Проблеми девіантної поведінки: історія, теорія, практика: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 25-27 листоп. 2002 р. / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України та ін. – К. : Міленіум, 2002 – 424 с.

Прокопенко Н. Особливості проведення попередніх зустрічей у рамках програми примирення потерпілих і правопорушників / Н. Прокопенко // Соціальна політика і соціальна робота. – 2005. – № 1(29). – С. 52 – 64.

Професійна етика соціального педагога : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Л. П. Харченко ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2009. – 562 с.

Пташинський О. Б. Пенітенціарна система України : монографія / О. Б. Пташинський; НАН України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2004. – 204 с.

Романенко О. В. До питання участі інститутів громадянського суспільства в формуванні пенітенціарної політики в Україні / О. В. Романенко // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 2000. – № 5. – С. 11 – 14.

Серова О. В. Трудове виховання та професійна підготовка як складові процесу ресоціалізації засуджених / О. В. Серова // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 2001. – № 6. – С. 238 – 244.

Синьов В. Гуманістична спрямованість пенітенціарної педагогіки / В. Синьов // Соціальна політика і соціальна робота. – 2002. – № 1 (21). – С. 43 – 51.

Синьов В. М., Кривуша В. І. Пенітенціарна педагогіка: в основних запитаннях і відповідях : навчальний посібник / В. М. Синьов, В. І. Кривуша. – К. : ДЦССМ, ДДУПВП, 2000. – 123 с.

Система виконання покарань в Україні: проблеми та перспективи гуманізації : учбово-методичний посібник. – К. : ПП „Арарат-Центр”, 2000. – 139 с.

Социальная педагогика : учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. А. Никитина. – М. : Гуманит изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 272 с.

Социальная работа в пенитенциарных учреждениях : учебное пособие / Под ред. А. Н. Сухова. – М. : Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж : Издательство НПО „МОДЭК”, 2008. – 384 с.

Социальная работа с осужденными : учебное пособие / Под ред. В. И. Жукова, М. А. Галагузовой. – М. : Изд-во МГСУ, 2002. – 256 с.

Соціальна педагогіка: теорія і технології : підручник / За заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.

Соціальна робота з неповнолітніми, які перебувають у місцях позбавлення волі / За заг. ред. В. М. Синьова – К. : ДЦССМ, ДДУПВП, 2003. – 222 с.

Соціальна, педагогічна та психокорекційна робота з неповнолітніми засудженими до покарань, не пов'язаних із позбавленням волі : методичний посібник з питань соціальної реабілітації у громаді неповнолітніх засуджених / Автори-упоряд.: Т. П. Авельцева, З. П. Бондаренко / За заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К. : Науковий світ, 2006. – 277 с.

Соціально-психологічні та кримінологічні аспекти впливу заходів виховного характеру на формування правової свідомості неповнолітніх : монографія / І. І. Ковальова, А. О. Смоктьїй, В. В. Вітвіцька та ін.; За заг. ред. Г. В. Гребенькова. – Донецьк : ДЮО ДЛУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2008. – 188 с.

Стаднік В. В. Соціально-правовий статус неповнолітніх як суб'єктів пенітенціарного процесу / В. В. Стаднік // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 2001. – № 6. – С. 170 – 176.

Степанюк А. Х. Втілення міжнародних стандартів у практику діяльності кримінально-виконавчої системи України / А. Х. Степанюк, І. С. Яковець; Академія правових наук України. – Ін-т вивчення проблем злочинності. – Х. : Тов. „Кроссрод”, 2007. – 184 с.

Супрун М. О. Проблема навчання та виховання розумово відсталих підлітків в умовах виховної колонії (історико-педагогічний аспект) / М. О. Супрун // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 2001. – № 6. – С. 256 – 261.

Технологии социальной работы в различных сферах жизнедеятельности : учеб. пособие / Под ред. проф. П. Д. Павленка. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 379 с.

Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді : методичний посібник / С. В. Толстоухова, О. О. Яременко, О. В. Вашуленко та ін. – К. : ДЦССМ, державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. – 88с.

Федоренко О. І. Система підготовки майбутніх правоохоронців до соціальної та виховної роботи з підлітками / О. І. Федоренко; Харківський нац. ун-т внутрішніх справ. – Х. : ППВ „Нове слово”, 2007. – 330 с.

Фирсов М. В., Студенова Е. Г. Теория социальной работы : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / М. В. Фирсов, Е. Г. Студенова. М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 432 с.

Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності: теорія і практика : монографія / С. Я. Харченко. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 320 с.

Червеньяк А. О. Проблеми пенітенціарної політики України на сучасному етапі / А. О. Червеньяк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія „Педагогіка і соціальна робота”. – Ужгород, 2007. – Випуск 11. – С. 157 – 158.

Шептенко П. А., Воронина Г. А. Методика и технология работы социального педагога : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. В. А. Слостенина. – М. : Издательский центр „Академия”, 2001. – 208 с.

Ягунов Д. В. Державне управління пенітенціарною системою України: історія, сучасність, перспективи / Д. В. Ягунов; Національна академія держ. управління при Президентові України; Одеський регіон. ін-т держ. управління. – О : Видавництво ОРІДУ, 2005. – 250 с.

Ягунов Д. В., Прус В. М. Пенітенціарна система України / В. М. Прус, Д. В. Ягунов. – Одеса : Вид-во „Фенікс”, 2006. – 252 с.

Яцишин М. Кримінально-виконавча політика і кримінально-виконавче право як засіб державотворення / М. Яцишин // Юридична Україна. – 2009. – № 1. – С. 106 – 111.

Калашник Н. Пенітенціарна система України шляхом перетворень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.n-kalashnik.com.ua>> – Загол. з екрану. – Мова укр.

Безпалько. – К. : Логос, 2003. – 134 с. Режим доступу: <http://apps.kmpu.edu.ua/joomlaNEW>

Євтух М., Сердюк С. Соціальна педагогіка: Підручник.- 2-ге вид.- К.: МАУП, 2003.- 232 с. Режим доступу: <http://subject.com.ua/pdf/73.pdf>

Зверева І.Д.Соціальна педагогіка: мала енциклопедія. - К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/signup/>

Капська А.Й, Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : Підручник. 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А. Й. Капської.– К.: Центр учбової літератури, 2009. – 488 с. Режим доступу: http://ebooktime.net/book_156.html

Сейко Н.А. Соціальна педагогіка: Курс лекцій. – Житомир: Житомир.держ. пед. ун-тет, 2002. – 260 с. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/3558/1/11.pdf>

Викладач Комар І.В.